

JOLANTA BEHR

ORCID: 0000-0002-2688-2836

Uniwersytet Wrocławski

JOANNA BIGOS

ORCID: 0000-0001-8703-4446

Uniwersytet Wrocławski

Działalność kulturalna ochotniczych straży pożarnych na tle innych kierunków aktywności

Wprowadzenie

Najwcześniej wykształconą funkcją administracji publicznej jest funkcja policyjna. Jej celem jest przywrócenie uprzednio naruszonych i ochrona aktualnie istniejących ładu, spokoju, porządku i bezpieczeństwa publicznego¹, co następuje między innymi przez ochronę ludności przed powodzią, suszami i pożarami, a także walkę z ich skutkami.

Działania zmierzające do utworzenia specjalnej służby zajmującej się zapobieganiem występowaniu pożarów i eliminowaniu ich skutków na ziemiach polskich podejmowano już w okresie średniowiecza. Nie była to jednak zorganizowana ochrona przeciwpożarowa, lecz doraźna walka z tym zjawiskiem nasilonym z powodu stosowania nieodpowiednich metod budownictwa i prowadzonych wojen².

Pierwsze regulacje prawne z tego zakresu datowano na XIV wiek. Były nimi uchwały rad miejskich, tak zwane porządki ogniowe lub walkirie. Do bezpieczeństwa pożarowego odnoszono się również w statutach wiślicko-piotrkowskich z 1347 roku. Dbano o stan techniczny budynków i budowli, w tym o ich ochronę

¹ S. Kasznica, *Polskie prawo administracyjne. Pojęcia i instytucje zasadnicze*, Poznań 1946, s. 135–136; W. Kawka, *Policja w ujęciu historycznym i współczesnym*, Wilno 1939, s. 3.

² J. Drzewiecki, *Zarys dziejów pożarnictwa w Polsce*, Katowice 1927, s. 7.

przed pożarami odgrywała istotną rolę także w czasach panowania Kazimierza Wielkiego, kiedy nastąpił rozwój technik budowlanych. Jednak przepisy dotyczące prewencji pożarowej wydano dopiero w XVII wieku³.

Po upadku państwa polskiego system regulacji ochrony przeciwpożarowej był rozproszony i kształtował się odmiennie na terytorium każdego zaboru. W XIX wieku powstały pierwsze specjalistyczne jednostki realizujące zadania z tego zakresu. Pierwszą straż ogniową utworzono w Warszawie w 1834 roku, a pierwszą ochotniczą straż pożarną w Poznaniu w 1845 roku. Odtąd funkcjonowały równolegle grupy wyspecjalizowane i grupy tworzone przez ochotników⁴.

Po utworzeniu II Rzeczypospolitej największym wyzwaniem dotyczącym pożarnictwa była unifikacja regulacji prawnych, obowiązujących na terenie byłych zaborów. Próby te zakończyły się sukcesem, a liczba straży pożarnych — w tym ochotniczych — rosła⁵. W Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej⁶ ochotnicze straże pożarne (dalej: OSP) należały do najczęściej tworzonych organizacji społecznych⁷.

Po transformacji ustrojowej w 1989 roku ustrój jednostek ochrony przeciwpożarowej i ich zadania regulują przede wszystkim przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej⁸, ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej⁹, rozporządzenia wykonawcze do tych ustaw, a także statuty tych jednostek i ich związku. Oprócz realizacji zadań charakterystycznych dla straży pożarnych odgrywają one istotną rolę także w innych obszarach¹⁰.

Mimo niejednorodności regulacji prawnych i zmienności ich zakresu na przestrzeni lat, idea służb pożarniczych nie zmieniła się. Jest nią przede wszystkim służba na rzecz członków wspólnoty samorządowej, w której funkcjonuje dana jednostka. Zmienił się natomiast sposób organizacji jednostek i zakres ich działania. Dotyczy to w szczególności OSP, które — oprócz działalności przeciwpożarowej — są aktywne również w innych obszarach.

³ J. Popis, *Historia pożarnictwa w Polsce*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka — Praktyka — Refleksje” 2013, nr 14, s. 154–155.

⁴ *Ibidem*, s. 159–163.

⁵ *Ibidem*, s. 163–168.

⁶ Obowiązywała wówczas ustawa z dnia 12 czerwca 1975 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. Nr 20, poz. 106) i dekret z dnia 27 grudnia 1974 roku o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa (Dz.U. Nr 50, poz. 321 ze zm.).

⁷ Ochotnicze straże pożarne były najczęściej tworzonymi organizacjami społecznymi. W 1924 roku na terytorium II RP było ich 2400 (A. Misiuk, *Instytucje bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce. Zarys dziejów (od X wieku do współczesności)*, Szczytno 2012, s. 229–232).

⁸ Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 620, dalej: u.o.p.

⁹ Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1204 ze zm.

¹⁰ Zob. A. Pawlak *et al.*, *Spoleczna rola Ochotniczej Straży Pożarnej w ratownictwie medycznym na obszarach wiejskich*, „Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu” 22, 2016, nr 3, s. 240–244; P. Gromek, *Państwowa Straż Pożarna a zarządzanie kryzysowe. Ujęcie strukturalne*, „Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie” 2017, nr 63/3, s. 21–32; A. Warmiński, *Zadania i organizacja Państwowej Straży Pożarnej w zakresie ochrony przeciwpożarowej*, „Doctrina. Studia społeczno-polityczne” 2009, nr 6, s. 275–304.

Ochotnicze straże pożarne — uwagi ogólne

Ochotnicze straże pożarne są jednostkami umundurowanymi, wyposażonymi w specjalistyczny sprzęt, przeznaczonymi w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami (art. 19 ust. 1a u.o.p.). Są one stowarzyszeniami funkcjonującymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach¹¹, ustawy o ochronie przeciwpożarowej i statutu poszczególnych OSP.

Znajdują do nich zastosowanie przepisy ogólne regulujące status stowarzyszeń¹², z zastrzeżeniem pewnych odmienności. Pierwszą są cele działania OSP. Co do zasady, stowarzyszenia określają je samodzielnie (art. 2 ust. 2 pr.stow.), natomiast cele OSP wyznacza ustawa (na przykład walka z pożarami), dopuszczając ustalenie dodatkowych w statucie tej jednostki¹³. Drugą jest obligatoryjne uzgadnianie wszelkich spraw dotyczących ochrony przeciwpożarowej określonych w statucie OSP i ich związku ze wskazanym w ustawie komendantem Państwowej Straży Pożarnej (art. 19 ust. 3 u.o.p.)¹⁴. Uzgodnienie jest formą współuczestniczenia komendanta w procesie decyzyjnym i ma wiążący charakter, OSP jest więc zobowiązana do jego uwzględnienia¹⁵. Trzecią jest finansowanie. Oprócz finansowania OSP w sposób właściwy organizacjom pozarządowym¹⁶, w kosztach ich funkcjonowania partycypują także inne podmioty¹⁷. Czwartą jest cenzus wiekowy członków OSP, warunkujący ich uczestnictwo w niektórych działaniach¹⁸.

Ponadto warto zauważyć, że większość OSP powstała przed zakończeniem drugiej wojny światowej, a jedynie 6% z nich po 1989 roku. Jeśli chodzi o inne organizacje pozarządowe, to większość z nich powstała po transformacji ustrojo-

¹¹ Dz.U. z 2017 r. poz. 210 oraz z 2018 r. poz. 723, dalej: pr.stow.

¹² Zob. szerzej J. Blicharz, *Pozycja prawna stowarzyszeń: studium administracyjne*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Prawo” 1996, nr 1908.

¹³ Ustawa posługuje się zwrotem „w szczególności”, wprowadzając otwarty katalog tych celów (art. 19 ust. 1a u.o.p.). Jest to zgodne z przepisami ustawy prawo o stowarzyszeniach.

¹⁴ Zakres spraw podlegających uzgodnieniom jest ograniczony przedmiotowo. Nie są to więc sprawy dotyczące „nazwy Stowarzyszenia, adresu jej siedziby, sposobu reprezentowania [...] i zaciągania zobowiązań majątkowych czy też składu osobowego zarządu” (wyrok SA w Warszawie z dnia 31 maja 2000 roku, sygn. I ACa 26/00).

¹⁵ B. Dolnicki, *Samorząd terytorialny*, Warszawa 2015, s. 401.

¹⁶ Zob. szerzej *System finansowania organizacji pozarządowych w Polsce*, red. S. Mazur, A. Pacut, Kraków 2015.

¹⁷ Artykuł 29 u.o.p. stanowi, że koszty funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej są pokrywane z: 1) budżetu państwa; 2) budżetów jednostek samorządu terytorialnego; 3) dochodów instytucji ubezpieczeniowych, ubezpieczających osoby prawne i fizyczne; 4) środków własnych podmiotów, o których mowa w art. 17, które uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych na utworzenie jednostki ochrony przeciwpożarowej.

¹⁸ Dotyczy to działań ratowniczych, w których mogą brać udział osoby w wieku 18–65 lat, spełniające ponadto inne określone ustawą wymagania (art. 19 ust. 1b u.o.p.).

wej¹⁹. Ochotnicze straże pożarne są więc organizacjami o wieloletniej tradycji. Ich cechą charakterystyczną jest podejmowanie działań głównie na obszarach wiejskich, skierowanych do lokalnej społeczności, najczęściej na terytorium miejscowości, w której OSP ma siedzibę.

Zadania OSP określa ustawa o ochronie przeciwpożarowej i statuty poszczególnych jednostek OSP. Polegają one w szczególności na: 1) udziale w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń; 2) informowaniu ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi; 3) prowadzeniu szkoleń pożarniczych; 4) prowadzeniu działalności zapobiegającej pożarom we współdziałaniu z Państwową Strażą Pożarną, organami jednostek samorządu terytorialnego i innymi podmiotami; 5) udziale w zawodach sportowo-pożarniczych; 6) podejmowaniu działań na rzecz ochrony środowiska; 7) wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych na własnym terenie; 8) upowszechnianiu kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności oświatowej; 9) organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, w tym bibliotek, orkiestr, chórów i teatrów amatorskich²⁰. Zadania te są znacznie zróżnicowane. Ich cechą charakterystyczną jest działanie na rzecz dobra wspólnego²¹. Zmierzają one do zaspokojenia potrzeb członków wspólnoty samorządowej, w której OSP ma siedzibę. Ich adresatami mogą być również osoby spoza tej wspólnoty.

Działalność kulturalna ochotniczych straży pożarnych

Zasady i sposób prowadzenia działalności kulturalnej określa ustawa z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej²². Stanowi ona, że działalnością kulturalną jest tworzenie, upowszechnianie i ochrona kultury (art. 1 ust. 1 u.d.k.). Ochotnicze straże pożarne organizują i prowadzą ją w określonych prawem formach. Są nimi w szczególności kluby, świe-

¹⁹ P. Adamiak, M. Biejat, B. Charycka, *Ochotnicze Straże Pożarne — lokalne centra kultury. Raport z badań 2016*, Warszawa 2016, s. 9.

²⁰ Wzorcowy statut ochotniczej straży pożarnej udostępniony przez Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, <http://www.zosprp.pl/?q=content/wzorcowy-projekt-statutu-osp-ubiegajacej-sie-o-status-pozytku-publicznego> (dostęp: 21.06.2018).

²¹ Szerzej na temat dobra wspólnego I. Lipowicz, *Dobro wspólne*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2017, z. 3, s. 17–31; A. Młynarska-Sobaczewska, *Dobro wspólne jako kategoria normatywna*, „Acta Universitatis Lodziensis Folia Iuridica” 2009, nr 69, s. 61–72.

²² Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 862 ze zm., dalej: u.d.k.

tlisce, domy kultury i biblioteki²³. Działalność kulturalna nie jest podstawowym celem statutowym OSP, lecz „działalnością poboczną”. Koszty jej prowadzenia obciążają koszty działalności podstawowej²⁴ (art. 4 u.d.k.). Na działania w zakresie kultury nie mogą być przeznaczane środki przekazywane OSP na podstawie przepisów ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Działalność kulturalną prowadzi obecnie 75% OSP²⁵. Następuje to najczęściej w czterech obszarach: podtrzymywania lokalnych zwyczajów i tradycji (na przykład prowadzenia kronik OSP i izb tradycji); opieki nad zabytkami²⁶, miejscami pamięci, miejscami kultu religijnego, kościołami²⁷; prowadzenia świetlic, bibliotek²⁸ i pracowni komputerowych, a także organizowania zajęć dodatkowych, uwzględniających potrzeby członków lokalnej społeczności; prowadzenia orkiestr lub zespołów artystycznych, na przykład tanecznych, teatralnych, folklorystycznych i wokalnych²⁹.

Działalność kulturalna jest prowadzona w salach (na przykład dydaktycznych) użytkowanych przez jednostkę OSP lub w innych pomieszczeniach (na przykład wyodrębnionych w celu zorganizowania muzeum sprzętu pożarniczego)³⁰. Prowadzenie działalności w miejscowości, w której znajduje się siedziba tego stowarzyszenia zwiększa jej dostępność dla członków lokalnej społeczności. Jest to szczególnie istotne na wsiach, w których dostęp do instytucji kultury jest ograniczony, a działalność kulturalna OSP umożliwia zaspokojenie podstawowych potrzeb kulturalnych mieszkańców, bez konieczności opuszczania przez nich stałego miejsca zamieszkania.

Odpowiednio wyznaczony zakres i ustalona częstotliwość podejmowania działań z zakresu kultury przez OSP może przyczynić się do ograniczenia zjawiska polaryzacji społeczeństw, związanego z turystyką kulturalną³¹ oraz obniżyć koszt korzystania z usług kulturalnych. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży przez OSP wpływa także pośrednio na ograniczenie występowania negatyw-

²³ Zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach, OSP mogą też prowadzić działalność gospodarczą. W praktyce polega ona także na wynajmowaniu tych pomieszczeń (wyrok NSA z dnia 21 stycznia 2015 roku, sygn. II OSK 2967/14).

²⁴ Zob. szerzej A. Jakubowski, *Komentarz do art. 4, [w:] S. Gajewski, A. Jakubowski, Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 11–13.

²⁵ P. Adamiak, M. Biejat, B. Charycka, *op. cit.*, s. 25.

²⁶ Zasady jej sprawowania określają przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2187 ze zm.).

²⁷ Następuje to najczęściej w formie działań faktycznych.

²⁸ Kwestie organizacji i funkcjonowania bibliotek określają przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 574).

²⁹ *Ibidem*, s. 25–26.

³⁰ M. Plotica, *Zaplecze logistyczne OSP*, [w:] *Szkolenie Naczelników OSP*, red. Z. Sural, Józefów 2009, s. 98.

³¹ Zob. szerzej o polaryzacji społeczeństw w kontekście korzystania z usług kulturalnych T. Komornicki, *Przemiany mobilności codziennej Polaków na tle rozwoju motoryzacji*, Warszawa 2011, s. 94.

nych zjawisk, w tym alkoholizmu i narkomanii. Dotyczy to w szczególności dzieci i młodzieży zamieszkujących wsie, w których oferta kulturalna jest ograniczona.

Prowadzenie działalności kulturalnej przez OSP skutkuje zachęceniem mieszkańców do czynnego uczestnictwa w kulturze. Zauważa się, że tylko w 12% przypadków w działalność kulturalną OSP są zaangażowani wyłącznie jej członkowie lub członkowie jej drużyn młodzieżowych³². Mieszkańcy przyjmują więc aktywną postawę przyczyniającą się do wzmocnienia więzi społecznych i kulturowych³³ oraz zjednoczenia lokalnej wspólnoty.

Zauważa się, że cechą charakterystyczną działań podejmowanych przez OSP jest „troska o własne tradycje [...] i zachowanie wiedzy o ich dorobku dla przyszłych pokoleń”³⁴. Tradycje OSP są przekazywane z pokolenia na pokolenie. Wpływa to na wykształcenie poczucia przynależności osób do tej grupy. Włączenie osób w działania kulturalne OSP przynosi zatem pozytywne rezultaty w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Działalność kulturalna OSP oddziałuje ponadto na rozwój i utrwalenie partycypacji społecznej mieszkańców miejscowości. Dotyczy to nie tylko społecznego poziomu partycypacji — przejawiającego się udziałem osób w życiu społeczności, do której należą — lecz także poziomu publicznego, umożliwiającego wywieranie wpływu na kształtowanie polityki publicznej³⁵. Mieszkaniec, którego działanie przynosi pozytywne rezultaty częściej przejawia troskę o sprawy wspólnoty.

Prowadzenie działalności kulturalnej przez OSP przynosi zatem wiele korzyści dla wspólnoty samorządowej. Dostrzega się jednak potencjalne zagrożenie z nią związane, którym jest konkurencyjność działalności kulturalnej względem działalności pożarniczej³⁶. Obawa ta jest bezzasadna, bowiem działalności te wzajemnie się uzupełniają. Nadrzędnym celem działania OSP jest walka z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, cel ten określa ustawa. Działalność kulturalna jest więc wyłącznie działalnością dodatkową. W praktyce jest ona podejmowana w sposób niekolidujący z działalnością podstawową (pożarniczą). W przypadku powzięcia informacji na temat zagrożenia życia, zdrowia lub mienia — którym OSP jest obowiązana zapobiegać — jednostki te podejmują stosowne działania. Bez znaczenia jest wówczas ich zaangażowanie w działalność kulturalną.

³² P. Adamiak, M. Biejat, B. Charycka, *op. cit.*, s. 32.

³³ Szczególną rolę więzi podkreślają przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 994 ze zm.), uwzględniając je w procesie ustalania i zmiany granic gmin oraz w relacjach radnych z mieszkańcami gminy.

³⁴ M. Schroeder, *Podstawowe akty prawne z zakresu ochrony przeciwpożarowej i funkcjonowania OSP*, [w:] E.W. Roguski, M. Schroeder, *Szkolenie komendantów gminnych Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej*, Józefów 2009, s. 22.

³⁵ M. Gielda, *Partycypacja jako wartość administracji publicznej*, [w:] *Wartości w prawie administracyjnym, V Krakowsko-Wrocławskie Spotkanie Naukowe Administratywistów*, red. J. Zimmermann, Warszawa 2015, s. 185–186.

³⁶ P. Adamiak, M. Biejat, B. Charycka, *op. cit.*, s. 51.

Wyzwaniem stojącym przed OSP w związku z prowadzoną przez nie działalnością kulturalną jest natomiast jej nieregularność i niedostosowanie częstotliwości jej realizacji do potrzeb mieszkańców. Dotyczy to przede wszystkim OSP, które nie prowadzą działalności kulturalnej w formach zinstytucjonalizowanych³⁷, lecz współpracują w organizowaniu wydarzeń o charakterze kulturalnym z innymi instytucjami. Ich działalność przyczynia się wówczas w ograniczonym zakresie do osiągnięcia pozytywnych rezultatów. Powodem tego może być nieumiejętne rozpoznawanie potrzeb członków wspólnoty samorządowej i niedocenienie roli, którą w tym zakresie może odgrywać OSP. Przyczyną mogą być również kwestie finansowe, a więc niedostatek środków na działalność kulturalną. Szczególne znaczenie w tym obszarze ma więc utrzymywanie stałego kontaktu ze społecznością lokalną i podejmowanie działań w celu pozyskiwania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych.

Podsumowanie

Realizowanie zadań z zakresu pożarnictwa jest istotnym obszarem działania państwa i jednostek samorządu terytorialnego. W tym obszarze współpracują one z podmiotami niepublicznymi, w tym z OSP. Ochotnicze straże pożarne są jednostkami ochrony przeciwpożarowej przeznaczonymi przede wszystkim do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami.

Istotnym obszarem działania większości OSP jest działalność kulturalna. Ochotnicze straże pożarne organizują i prowadzą działalność kulturalną, tworząc instytucje kultury, w tym biblioteki, orkiestry, chóry i teatry amatorskie. Usługi świadczone w ich ramach są skierowane przede wszystkim do członków miejscowości, w której OSP ma siedzibę. Mogą z nich korzystać także osoby spoza tej wspólnoty.

Działalność kulturalna OSP przynosi wiele korzyści dla mieszkańców miejscowości, w której jest prowadzona. Odgrywa istotną rolę w integrowaniu społeczności, przyczyniając się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Jej prowadzenie umożliwia korzystanie z usług kulturalnych osobom, które ze względu na istniejące bariery nie mogą z nich korzystać poza miejscem zamieszkania.

Działania podejmowane przez OSP umożliwiają dzieciom i młodzieży rozwijanie ich talentów i zainteresowań. Zagospodarowują ich czas wolny, przyczyniając się pośrednio do walki z negatywnymi zjawiskami, w tym alkoholizmem i narkomanią.

Ponadto działalność kulturalna OSP wpływa na rozwój i utrwalenie partycypacji społecznej mieszkańców miejscowości. Wykształca ona odpowiedzialność

³⁷ Organizując i prowadząc instytucje kultury (na przykład biblioteki, muzea lub orkiestry).

za sprawy publiczne i zachęca do podejmowania samodzielnych działań na rzecz dobra ogółu. Odpowiednio wyznaczony zakres i częstotliwość podejmowania działań w tym obszarze może przynieść wiele korzyści dla wspólnoty. Ważne jest więc uwzględnienie uzasadnionych potrzeb mieszkańców i stały kontakt z nimi. Konieczne jest również odpowiednie zbalansowanie podejmowanych przez OSP działalności kulturalnej i pożarniczej tak, aby były one realizowane w odpowiednim zakresie bez uszczerbku dla każdej z nich, z zachowaniem dominującej roli w obszarze ochrony przeciwpożarowej, ochrony przed klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami.

Bibliografia

- Adamiak P., Biejat M., Charycka B., *Ochotnicze Straże Pożarne — lokalne centra kultury. Raport z badań 2016*, Warszawa 2016.
- Blicharz J., *Pozycja prawna stowarzyszeń: studium administracyjne*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Prawo” 1996, nr 1908.
- Dolnicki B., *Samorząd terytorialny*, Warszawa 2015.
- Drzewiecki J., *Zarys dziejów pożarnictwa w Polsce*, Katowice 1927.
- Gielda M., *Partycypacja jako wartość administracji publicznej*, [w:] *Wartości w prawie administracyjnym. V Krakowsko-Wrocławskie Spotkanie Naukowe Administratywistów*, red. J. Zimmermann, Warszawa 2015.
- Gromek P., *Państwowa Straż Pożarna a zarządzanie kryzysowe. Ujęcie strukturalne*, „Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie” 2017, nr 63/3.
- Jakubowski A., *Komentarz do art. 4*, [w:] Gajewski S., Jakubowski A., *Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Kasznica S., *Polskie prawo administracyjne. Pojęcia i instytucje zasadnicze*, Poznań 1946, wyd. 2.
- Kawka W., *Policja w ujęciu historycznym i współczesnym*, Wilno 1939.
- Komornicki T., *Przemiany mobilności codziennej Polaków na tle rozwoju motoryzacji*, Warszawa 2011.
- Lipowicz I., *Dobro wspólne*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2017, z. 3.
- Misiuk A., *Instytucje Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Polsce. Zarys dziejów (od X wieku do współczesności)*, Szczepiński 2012.
- Młynarska-Sobaczewska A., *Dobro wspólne jako kategoria normatywna*, „Acta Universitatis Lodziensis Folia Iuridica” 2009, Nr 69.
- Pawlak A., Kuśmierk K., Czerwonka K., Węgrzyniak M., *Spółeczna rola Ochotniczej Straży Pożarnej w ratownictwie medycznym na obszarach wiejskich*, „Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu” 2016, t. 22, nr 3.
- Płotica M., *Zaplecze logistyczne OSP*, [w:] *Szkolenie Naczelników OSP*, red. Z. Sural, Józefów 2009.
- Popis J., *Historia pożarnictwa w Polsce*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje” 2013, nr 14.
- Schroeder M., *Podstawowe akty prawne z zakresu ochrony przeciwpożarowej i funkcjonowania OSP*, [w:] E.W. Roguski, M. Schroeder, *Szkolenie komendantów gminnych Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej*, Józefów 2009.
- System finansowania organizacji pozarządowych w Polsce*, red. S. Mazur, A. Pacut, Kraków 2015.

Warمیński A., *Zadania i organizacja Państwowej Straży Pożarnej w zakresie ochrony przeciwpożarowej*, „Doctrina. Studia społeczno-polityczne” 2009, nr 6.

Wzorcowy statut ochotniczej straży pożarnej udostępniony przez Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, <http://www.zosprp.pl/?q=content/wzorcowy-projekt-statutu-osp-ubiegajacej-sie-o-status-pozytku-publicznego>.

Wykaz aktów prawnych

Dekret z dnia 27 grudnia 1974 roku o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa (Dz.U. Nr 50, poz. 321).

Ustawa z dnia 12 czerwca 1975 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. Nr 20, poz. 106).

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2017 r. poz. 210 oraz z 2018 r. poz. 723).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2018 r. poz. 994 i 1000).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 620).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1204, 1321 i 1567 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 650 i 730).

Ustawa z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 862 oraz z 2018 r., poz. 152 i 1105).

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (Dz.U. z 2018 r. poz. 574).

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2017 r. poz. 2187 oraz z 2018 r. poz. 10).

Wyrok SA w Warszawie z dnia 31 maja 2000 roku, sygn. I ACa 26/00.

Wyrok NSA z dnia 21 stycznia 2015 roku, sygn. II OSK 2967/14.

The cultural activities of the volunteer fire brigades as compared with their other activities

Summary

Volunteer fire brigades are fire protection units. They are intended primarily for the fight against fires, natural disasters and other local threats. An important area of their activity is also the organisation and conduct of cultural activities. The aim of the study is to analyze the forms and scope of this activity and to determine its role in the functioning of local government communities.

Keywords: cultural activities, volunteer fire brigades, local communities, forms and extent of acting.